

שמחת התשובה שבסוכות –

החזרת החיים אל מלוא שמחתם וכוחם

מתוך ספר אורות התשובה עם פירושו של

הרב קשתיאל שיצא באלול תשע"ה

פרק ט' פס' י

התשובה, וכל ההליכות המעשיות שלה, עם הרוח הכללית השולטת בעקרה בימים המיוחדים לתשובה, עם גדל התועלת שלה לזכר את הנפשות, לעדן את הרוח ולטהר את המעשים מפעורם, היא מוכרחת להיות סופנת עמה איזו חלשה, שלא נמלט ממנה אפלו הגבור שבגבורים.

כשמקמצים את הרצון, כשכופפים את עז-החיים על ידי הסלידה הפנימית והנטייה לשוב מכל חטא, מתקמץ גם כן הרצון של הטוב, ועז החיים הטהורים מתחלש גם הוא. נמצא, האדם סובל מטהרתו המוסרית חלשה פזאת, שסובל חולה שהתרפא על ידי הזרמה אלקטרית חזקה, שאמנם גרשה את הארס שבמחלתו, אבל החלישה את הכח החי והבריא שבו. שבים, על כן, ימים של שמחת קדש, של חדות הנפש, לקומם את הרצון הטוב ועז החיים הטהור. אז תהיה התשובה שלמה.

אנחנו די רגילים לזרום, להלך בעולם בלי יותר מידי מחשבה צמודה ומעיקה, ונראה לא פעם שתשובה היא סוג של מעצור בחיים. "התשובה, וכל ההליכות המעשיות שלה", התשובה העמוקה הופכת להיות גורם משפיע בחיי המעשה, "עם הרוח הכללית השולטת בעיקרה בימים המיוחדים לתשובה", בפרט באווירת ימי אלול ועשרת ימי תשובה, ימים של כובד ראש ורצון לשינוי. מצד אחד, יש בהשפעה המעשית של חדירת התשובה לחיים ברכה ו"גודל התועלת שלה לזכר את הנפשות, לעדן את הרוח ולטהר את המעשים מכיעורם". אך עם כל זה, "היא מוכרחת להיות סופנת עמה איזו חולשה". יש משהו בעצירת החיים הזו, רגע לפני תחילת השנה החדשה, שקצת מעיק. בשאיפה לתיקון, בחיטוט בעבר ובייסורי חשבון הנפש, ישנה החלשה של זרימת החיים הפשוטה והשוטפת, "שלא נמלט ממנה אפילו הגיבור שבגיבורים".

"כשמקמצים את הרצון, כשכופפים את עוז החיים על ידי הסלידה הפנימית והנטייה לשוב מכל חטא", כשרוצים לשנות את הרצון הרע, גם אם הכוונה היא להעלות אותו למקומו הטוב, אין ברירה אלא ליצור עצירה של זרימת החיים הרגילה, והמחיר הוא ש"מתקמץ גם כן הרצון של הטוב". הגמרא אומרת שתוקעים דווקא בשופר של איל כיוון שהוא כפוף, כי ראוי לאדם בראש השנה להיות קצת כפוף,¹ להיות מוכן להכניע אפילו הרגלים טובים כדי להתעלות להרגלים טובים יותר. כל רצון לתשובה והתעלות מביא איתו בהכרח עצירה של "עוז החיים". הסלידה הפנימית מהרע, והרצון להתקדם, מביאים איתם פגיעה בעוצמת החיים ובשמחה. קשה מאוד לערוך ניתוח כירורגי העוצר את הרצון הרע, בלי לפגוע באיזשהו אופן ברצון הטוב.

"נמצא", שתהליך של טהרה גורם סבל, "סובל מטהרתו המוסרית חולשה", בדומה לחולשה "שסובל חולה שהתרפא על ידי הזרמה אלקטרית חזקה". שכולנו נהיה בריאים, אך חלילה חולה שעובר הקרנות או טיפולים אחרים המרפאים את מחלתו, הוא גם נחלש מאוד ונפגעת עוצמת החיים שלו. גם ברפואה וגם בתשובה – אדם המקבל תרופה שאמורה לטפל בחיידק שתקף אותו, באותו זמן היא יוצרת חולשה נוראית. "אמנם גרשה את הארס שבמחלתו, אבל החלישה את הכוח החי והבריא שבו".

סידר לנו ריבונו של עולם שמיד אחרי יום הכיפורים נגיע לחג הסוכות. עם כל השלמות וההתעלות שמביאים ימי התשובה הם גורמים לאיזשהו כיפוף ועצירה בזרימת החיים. "שבים, על כן, ימים של שמחת קודש, של חדות הנפש, לקומם את הרצון הטוב ועוז החיים הטהור". מיד אחרי עשרת ימי

¹ ראש השנה כו ע"ב.

תשובה, אנחנו זוכים ל"שמחת בחגך"², אל החג שיש בו הכי הרבה שמחה, אל ימי 'שמחת בית השואבה' שמי שלא ראה אותה לא ראה שמחה מימיו.³ כמובן שאלו ימים של "שמחת קודש", שמחה של מצווה, שעל ידם הרצונות הטובים וכוחות החיים הטהורים, שבים ומופיעים. "אז תהיה התשובה שלמה".

חג הסוכות הוא חיוני מאוד אם כן במהלך הכולל של ימי תשרי, הוא זה שלוקח את כל הרהורי התשובה והחשבונות המוסריים המקיפים שערכנו, ודואג שהם לא יפגעו בשמחת החיים, ברצון לעשייה, בהתקדמות ובזרימה הטבעית. השמחה שבחג הסוכות מתאפיינת בטבעיות, אנחנו נוטלים את ארבעת המינים מהצומח, מסככים בגידולי הארץ, ומתפללים על המים. שמחת התשובה.

² דברים, טז, יד.
³ סוכה ה, א.